

Els agressors domèstics tenen un desequilibri hormonal

Un estudi de la Universitat de València amb homes condemnats per violència de gènere permet detectar anomalies en la producció de testosterona i cortisol

✱ DAVID BUENO

Segons un informe publicat el 2011 per l'Organització Mundial de la Salut (OMS), entre el 15% i el 71% de les dones, segons els països, van ser víctimes, aquell any, de violència de gènere per part de les seves parelles o exparelles. Fins ara, la major part d'estudis realitzats sobre aquesta xacra social s'han fixat principalment en els aspectes sociològics i psicològics que hi conflueixen, però s'han fet molt pocs treballs de recerca sobre els aspectes neurals i neurohormonals dels agressors, malgrat que l'agressivitat formi part de processos mentals cada cop més ben caracteritzats.

Dos estudis consecutius publicats pel grup de recerca de Luis Moya-Albiol, dels departaments de Psicobiologia i de Psicologia Social de la Universitat de València, a les revistes *Social Neuroscience* i *Aggressive Behaviour*, han mostrat que hi ha una clara correlació entre determinades condicions hormonals relacionades amb la impulsivitat i l'adopció del rol d'agressor en la violència de gènere.

Impulsivitat i agressivitat

En l'aspecte neural, l'agressivitat és una emoció que compleix un determinat rol en les interaccions socials, generalment per superar condicions adverses. Tanmateix, a vegades es canalitza de manera socialment incorrecta, com en el cas de la violència de gènere. Se sap que determinats neurotransmissors actuen en la gènesi de les conductes agressives, amb l'activació de determinades zones del cervell com l'amígdala, l'hipotàlem i l'escorça prefrontal, i que la testosterona, una hormona molt més abundant en el sexe masculí que en el femení, desenvolupa una funció important en l'agressivitat i en la territorialitat.

Al mateix temps, la testosterona també interactua amb una altra

GETTY IMAGES

hormona, el cortisol, que s'associa a situacions d'estrès, de manera que les persones que per constitució tenen una proporció de testosterona/cortisol elevada acostumen a ser més impulsives i, en conseqüència, a manifestar més sovint conductes agressives i de més intensitat, especialment en situacions que interpreten com una amenaça social.

No obstant això, generalment els homes que han protagonitzat episodis de violència de gènere no es comporten de manera especialment agressiva fora del context domèstic, un motiu pel qual no és evident que els mecanismes neurals i neurohormonals que es correlacionen amb la violència de gènere siguin exacta-

DIFERÈNCIES
Darrere la violència hi ha desequilibris hormonals, però els nivells són diferents en les persones que són agressives i en els maltractadors.

ment els mateixos que per a altres tipus de conductes agressives. Per això, els científics investiguen per trobar altres factors que hi poden contribuir.

En l'àmbit domèstic

Pel que fa als agressors en l'àmbit domèstic, se sap que hi ha una clara relació amb el consum d'alcohol i altres drogues, i que acostumen a ser persones amb una empatia baixa i amb poques habilitats neuropsicològiques. En aquest sentit, s'ha vist que tendeixen a interpretar erròniament les expressions facials de les seves parelles, i a reaccionar de manera hostil i violenta a situacions quotidianes completament normals perquè la seva falta d'empatia no

els permet avaluar correctament els aspectes emocionals vinculats a les relacions interpersonals. Obviament, els factors ambientals i socials també són molt importants, així com l'experiència.

Estrès de laboratori

En aquests dos treballs, els investigadors van comparar diversos paràmetres afectius, cognitius, neuro-psicològics i neurohormonals en homes condemnats per violència de gènere respecte a la població masculina general, tots dos grups exposats a situacions d'estrès social. Per provocar-los estrès, se'ls va demanar que preparessin una xerrada en públic, al mateix temps que havien d'anar resolent operacions aritmètiques i se'ls gravava amb una càmera de vídeo. Van fer dues sessions, una entre les 5 i les 7 de la tarda, perquè ja estiguessin una mica cansats, i una altra entre les 10 i les 12 del matí. En els dos casos es va valorar periòdicament la quantitat de testosterona i de cortisol que produïen, a través de mostres salivals, on és molt fàcil detectar la concentració d'aquestes hormones.

Es va veure que, en situacions d'estrès social, els homes condemnats per violència de gènere mostraven alteracions importants en la producció de testosterona, però molt menors en la de cortisol, mentre que en els altres els canvis més acusats es produïen en la producció de cortisol, no pas de testosterona. És a dir, que en situacions d'estrès social la reacció neurohormonal dels homes agressors en violència de gènere és diferent de la dels no agressors, i que aquesta reacció no és exactament equivalent a la prèviament detectada en altres tipus d'homes també violents en altres àmbits, fora de l'entorn domèstic. Aquest estudi no implica una justificació neurobiològica a aquest problema, ni incideix de cap manera en la imputabilitat o inimputabilitat dels agressors pel delictes comès, sinó que només suposa una explicació científica complementària a tots els aspectes psicosocials implicats en la violència de gènere, que pot esdevenir una eina més per combatre-la, per exemple fent disminuir el tipus d'impulsivitat tan característic d'aquests agressors. ■

DAVID BUENO ÉS PROFESSOR I INVESTIGADOR DE LA UB